

SENDİKACILIK TARİHİNE NASIL GEÇERSİNİZ?

20 Eylül 2025

Yıldırım Koç

Sendikacılıkla 1972 yılından beri doğrudan ilgileniyorum. O tarihten günümüze, (iradem dışındaki birkaç yıllık kesinti hariç) abartma olmasın, birkaç bin sendikacıyı tanıma imkanım oldu. 100’den fazla sendikacıyla da sözlü tarih çalışması yaptım.

Yakından tanıma imkanım olan sendikacıları “nasıl bilirsin” diye sorarsanız, bazılarını saygıyla anıyorum, bazılarını da büyük tepkiyle.

Lisede tarih hocamız rahmetli Faruk Kurtuluş, Zemzem Kuyusu’na işeyerek tarihe geçen bir kişiden söz etmişti.

Yıllar sonra Ziya Paşa’nın bu konudaki bir beytini öğrendim. Beyit ve günümüz Türkçesiyle açıklaması şöyle:

Bevvâl-ı çeh-i Zemzem’i lanetle anar halk
Sen Kâbe gibi kendini hürmetle benâm et
İnsanlar, Zemzem kuyusuna işeyen adamı lanetle anar.
Sen kendini Kâbe gibi hürmetle andırmaya bak!

Sendikalar çok önemli kuruluşlar. Ancak sendikacılar arasında çok küçük bir azınlık, yaptıkları yanlış işler nedeniyle, sendikal örgütlülüğe büyük zarar veriyor. Sendikacıların büyük bölümü de, bu kişilerin hatalarını, kedinin pisliğini örtmesi gibi, saklıyor. Kol kırılır yen içinde kalır, mantığıyla, yanlışların üzerine gitmiyor. Tabii, o zaman da, ister istemez suç ortağı oluyor ve sendikacılığa büyük zarar veriyor.

Günümüzün işçisi 50 yıl öncesinin işçisi değil. Örgün eğitim düzeyleri çok yükseldi. Ayrıca sosyal medyayı da etkili bir biçimde kullanıyorlar. Sayıları çok az olsa bile, elma sepetindeki çürük elma durumundaki bir sendikacının yolsuzluğu veya hırsızlığı, tüm sendikacılar toplumuna mal ediliyor, tüm sendikacıların saygınlığına ve itibarına büyük darbe indiriyor.

Eskiden ayı oynatanlar olurdu. Ufak tefek bir adamın koca bir ayıyı nasıl oynattığına şaşardım. Sonra öğrendim. Ayının burnuna bir halka takılıymış. Halkanın bağlı olduğu zincirin bir ucu da adamın elinde. Burundaki halkanın çekilmesi ayıya büyük acı verirmiş. Eğer sendikacılıkta yolsuzluğunuz, hırsızlığınız varsa, burnunuza bir halkayı takmışsınız demektir. Bu halkanın bağlı olduğu zincir de birisinin elindedir. Bu kişi bir işveren de olabilir, yabancı bir örgüt de, devletimiz de. Sizi istedikleri gibi oynatırlar.

13 yıl önce **Sendikada Yolsuzluk Yapmanın Elkitabı** başlıklı 217 sayfalık bir kitabım yayımlandı (Epos Yay., Ankara, 2012). Bu kitapta, sendikacılık tarihine olumsuz bir biçimde geçen bazı sendikacıları ve muhasebe müdürlerini, belgeleriyle, anlattım. 4 sendika yöneticisi ve 1 muhasebe müdürü, aleyhimde yüksek miktarda tazminat davaları açtı. Bereket tüm iddialarım belgeliydi de, gerek yerel mahkeme, gerek Yargıtay beni haklı buldu.

Bugüne kadar tanıdığım sendikacılar arasında, dürüstlükleri konusunda en küçük bir şüphenin veya dedikodunun bile olmadığı kişiler vardır. Asis Sendikası’nın eski genel başkanı Cenani Bıçakçı, Yol-İş Sendikası’nın eski genel başkan yardımcısı Recai Emre, Demiryol-İş’in eski genel başkanı Mehmet Acıdereli, Türk-İş’in eski genel başkanları İsmail İnan, Naci Kurt, Nuri Beşer ve Halil Tunç tanıdığım kişiler. TÖS’ün genel başkanı Fakir Baykurt, Fukara Tahir (Tahir Öztürk), İsmet Demir de başkalarından öğrendiklerim. Bu

kişiler ve daha birçok sendikacı, Ziya Paşa'nın ifadesiyle, "Kâbe gibi hürmetle" anılacak kişilerdir. Nur içinde yatsınlar.

13 yıl önce yayımlanan kitabımda, sendikacılık tarihine, Zemzem Kuyusu'na işeyen kişi gibi geçeceklerden örnekler vermiştim.

Bugün aynı başlıkla yeni bir kitap yazmaya kalksam, son 13 yılda biriken malzeme, ne yazık ki az değil.

Bizim insanımız, "çalışıyor ama çalışıyor" mantığını önemser. Ancak ekonomik kriz koşullarında "çalan" pek başarılı olamazsa, kendisinden hesap sorulur. Günümüzde öyle bir dönem yaşıyoruz. "Çalan" ne yazık ki "çalışmıyor" da.

Aman, sendikacılık tarihine Zemzem Kuyusu'na işeyen gibi geçenlere dikkat edin. Belki ileride daha genç bir araştırmacı, benim 13 yıl önce yazdığım kitabın daha iyisini yazar, benim eksiklerimi tamamlar, o günden günümüze sendikacılık tarihinde Zemzem Kuyusu'na işeyenlerin unutulmamasını sağlar.

Kul hakkını ve özellikle işçinin aidatını şahsi çıkarları için kullanan ve yiyen varsa, iflah olmasın. Benim sendikacılıkta 50 yılı aşkın süredeki gözlemim, bu gibilerin bu dünyada da bir biçimde büyük bir bedel ödedikleri biçiminde. Çaldılar, ancak çaldıklarını yiyemeden, büyük sıkıntı ve acılar yaşadılar.